

Prof. dr. Enes Ljevaković
Fetva-i emin Rijasetu IZ u BiH

POST I RAMAZAN

pitanja i odgovori

Priredivač e-izdanja:
www.dzemat-oberhausen.de
www.bosnamuslimmedia.com

Prof. dr. Enes Ljevaković

Fetva-i emin Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini

POST I RAMAZAN

pitanja i odgovori

Pdf-izdanje pripremili:

www.dzemat-oberhausen.de

www.bosnamuslimmedia.com

Ramazan 1430 hidž. god./avgust 2009. god.

SADRŽAJ

Predgovor.....	6
Pranje zuba tokom posta.....	7
Izostavljanje posta radi uzimanja lijekova.....	7
Vrijeme sehura i zore.....	8
Nafila post.....	9
Propisi prije Muhammeda a.s.	10
Neopravdano prekidanje posta.....	11
Post i prekid iz zaborava.....	12
Vrijeme napaštanja.....	12
Dilema oko napaštanja i nafila posta	13
O kupanju tokom posta.....	14
Raspored napaštanja.....	15
Ispravnost posta u džunupluku.....	15
Utemeljenje napaštanja i naklanjavanja.....	16
Visina fidje prema mjestu boravka	17
Nemogućnost posta zbog zdravlja	17
Porijeklo imena ramazan.....	18
Post bez sehura.....	19
Džunupluk i zapaštanje.....	19
Kapi za nos, žvakaća guma i post.....	20
Primanje insulina tokom posta.....	20

Posebna ramazanska nafila	21
Post više keffareta	22
Neprekidni post	22
Važnost vjere	23
Insulin i post	25
Namjerno kvarenje posta	25
Post i kupanje u rijeci	26
Iftar u restoranu s alkoholom	26
Iftar u kući i van kuće	27
Upotreba dezodoransa tokom posta	28
Boravak u zadimljenom prostoru	28
Post i težak fizički posao	29
Post i bijelo pranje	30
Kvari li ljubljenje post	30
Iscjeđivanje limuna u kosu i post	31
Kvari li ogovaranje i pogled post	31
Vrijeme ezana nakon imsaka	32
Pojava tekućine i post	32
Roditeljima objasniti post	33
Tečnost za ispiranje usta	33
Pitanja o postu	34
Čajevi protiv žeđi	35
Trajna nesposobnost za post	36
Izljev sjemena i post	36

Napaštanje.....	37
Intimni odnosi u ramazanu.....	37
Post trudnice.....	38
Post na putovanju.....	39
Granica intime tokom posta.....	39
Injekcija i post.....	40
Raniji sehur i kasniji sabah.....	41
Klanja li se sabah odmah po sehuru?.....	41
Post i provjera šećer kod dijabetičara.....	42
Polucija i post.....	42
Iftar u različitim vremenskim zonama.....	43
Menstruacija i prekid posta.....	43
Određivanje početka posta i Bajrama.....	44
Korištenje labela u postu.....	45
Bludni pogledi i post.....	46
Postać i rad sa haramom.....	46
Epilepsije i post.....	47
Oprost u ramazanu.....	48
Javno mršenje.....	49

PREDGOVOR

Dragi čitaoci,

Ovo su odgovori na pitanja i dileme sa kojima se susreću muslimani Bošnjaci a tiču se ramazana i posta. U knjizi je objedinjeno oko 70 različitih pitanja i odgovora iz ove oblasti.

Treba napomenuti da su pitanja i odgovori predhodno objavljeni u *Preporodu*, islamskim informativnim novinama, čiji je izdavač Rijaset IZ-e u BiH, kao i na zvaničnom internet portalu Rijasetu IZ-e u BiH www.rijaset.ba.

Na pitanja odgovara fetva-i emin Rijasetu IZ-e u BiH, prof. dr. Enes Ljevaković.

Nadamo se da ćete čitajući ove kompetentne odgovore-fetve i sami riješiti neke svoje dileme i nedoumice.

Vaši,

www.dzemat-oberhausen.de

www.bosnamuslimmedia.com

Pranje zuba tokom posta

Pitanje:

Esselamu alejkum!

Imam pitanje koje se odnosi na pranje zuba za vrijeme posta. Da li se post kvari kada se čiste zubi misvakom ili četkicom za zube i zubnom pastom?

Odgovor:

Esselamu alejkum!

Čišćenje zuba četkicom i pastom, ili misvakom za vrijeme posta ne kvari post. Svakako to treba raditi pažljivo kako voda ne bi doprla ugrlo i dalje u želudac, čime bi post bio pokvaren.

Izostavljanje posta radi uzimanja lijekova

Pitanje:

Esselamu alejkum!

Moje pitanje je vezano za Ramazanski post pa bih vas zamolila da mi na njega odgovorite. Moja majka ima rijetko oboljenje krvi nepoznatog uzroka i prije nekoliko dana joj je uključen jedan lijek koji je citostatik i koji pije redovno svaki dan. Taj lijek "ubija" i bolesne i zdrave stanice u organizmu te su zbog toga potrebne velike mjere opreza u vidu jačanja imuniteta i uzimanja jako velike količine tekućine u toku dana da bi se taj lijek što brže izlučio iz organizma i ostavio što manje posljedica. Kako nam se inšAllah bliži mjesec Ramazan, moja majka razmišlja kako da uskladi post sa ovakvom terapijom i da li je

dužna postiti? Inače posti od malih nogu i sve ovo joj teško pada tako da bi nam Vaš odgovor u vezi ovog pitanja mnogo pomogao!

Odgovor:

Esselamu alejkum!

Budući da je Vaša majka bolesna i pod terapijom, ona može da ne posti tokom ramazana, radi uzimanja lijekova, a propuštene dane, ako joj to zdravstvene prilike dozvole, treba napostiti. "A ko bude bolestan, ili na putu, neka naposti isti broj dana" - kaže Uzvišeni u Kur'anu. Ako ne bude u mogućnosti napostiti propuštene dane, neka plati fidju, tj. za svaki propušteni dan ramazanskog posta treba nahraniti po jednog siromaha (otprilike po 10 KM). Ako ni to nije u stanju, zbog siromaštva, oslobođena je obaveze. Allah je milostiv i prašta. Neka joj pomogne da se izliječi.

Vrijeme sehura i zore

Pitanje:

Molimo našeg profesora da nam objasni da li postoji razlika u vremenu ostavljanja jela u ramazanu (sehur) i sabaha (rani ili kasni) i da li je to vrijeme (sura II ajet 187) zora neko treće vrijeme.

Odgovor:

Kada nastupi prava zora, nastupa vrijeme posta i vrijeme klanjanja sabah namaza. Nema međuvremena u kojem je obavezno započeti post, a nije dozvoljeno klanjati sabah. Oboje nastupa istovremeno. Međutim, svakako je bolje i sigurnije prestati s jelom koji minut prije nastupa prave zore, a otehiriti koji minut s klanjanjem sabah namaza kako bismo bili sigurni da je nastupilo sabahsko vrijeme. U

vaktiji je precizirano vrijeme sehura, iftara i svih namaskih vremena, i treba se samo pridržavati vaktije.

Nafila post

Pitanje:

Esselamu alejkum!

U Rijadu salihii od Navavija r.a. stoji hadis više ili manje da ko isposti jedan dan (bilo koji) Allah će ga udaljiti od vatre 70 godina putovanja, međutim šta ako osoba odluči da posti jedan dan a ima duga (kaza) ramazanskog posta da li dobiva istu nagradu? I šta ako taj jedan dan bude recimo prvi dan ramazana a ostatak ne isposti kako se to objašnjava obzirom da u hadisu od Ibn Hibana stoji da je Alejhisselam vidio u snu da se neki ljudi kažnjavaju pa je obavješten da su to oni koji se omrse prije nego ramazan se završi.

U hadisima se isto govori da ko prođe na Sudnjem danu dobro sa namazom ostalo će proći lahko, međutim šta ako osoba ima duga posta, mislim ja elhamdulillah sve stubove imam čak i hadždž ali teško podnosim post?

Odgovor:

Nafila post, namaz i sl. ne mogu zamijeniti farzove tih ibadeta. Nafila ima svoj smisao i vrijednost ako se izvršavaju farzovi kao dodatni ibadet i dokaz da se osoba želi još više približiti Uzvišenome Bogu. Bez farzova nafila u dobroj mjeri, a možda i potpuno, gube svoju vrijednost i smisao. Preče je napostiti propuštene dane ramazana nego postiti nafilu. U hadisu se navodi da onaj koji neopravdano propusti jedan dan ramazanskog posta ne može ga nadoknaditi makar postio cijeli život. To ukazuje na težinu grijeha, mada ostaje obaveza napaštanja. Teškoća podnošenja posta nije opravdan razlog da se ne

posti, osim ako to utiče na zdravlje osobe. Ako osoba zbog duboke starosti ili bolesti nije uopće u stanju postiti, dužna je dati fidju, tj. za svaki dan posta nahraniti jednog siromaha.

Propisi prije Muhammeda a.s.

Pitanje:

Selamun alejkum!

Hvala na odgovorima posebno na onim što se tiče praktičnog obavljanja namaza jer ću sada sa manje sumnje u ispravnost namaza obavljati isti. Ipak, ako mogu još bih nešto pitao.

Kad kažete da su se kod poslanika prije Muhammeda alejhiselama predavanja o normativnim dijelovima vjere razlikovala, na šta tačno mislite? Da li je prije Muhammeda alejhiselama postojala obaveza posta, 5 namaza itd?

Odgovor:

Kada je riječ o različitosti šerijata Božijih poslanika, to je općepoznata činjenica na koju ukazuje i Kur'an u 48. ajetu iz sure El-Maida: "...svima vama smo zakon i pravac propisali..." Post je bio propisan i ranijim poslanicima i narodima, ali nam način i detalji toga posta nisu poznati. Znamo na osnovu hadisa o propisivanju namaza u Noći Miradža da se broj rekjata razlikovao u odnosu na ranije Poslanike. Kur'an jasno govori da je loj bio zabranjen Jevrejima, ali je kasnije dozvoljen muslimanima. Sasvim je sigurno da se neki propisi o braku koji su važili za vrijeme Adema a.s. i prvih ljudi razlikuju u odnosu na propise u našem šerijatu. Kur'an jasno govori da je Isa a.s. došao s određenim ublažavanjem propisa u odnosu na propise koji su objavljeni Musau a.s.

Neopravdano prekidanje posta

Pitanje:

Esselamu alejkum!

Desilo mi se jednog ramazana da sam namjerno (bez opravdanog razloga) prekinuo post; pošto znam da moram napostiti 60 dana i plus taj jedan dan ili nahraniti 60 siromaha. Pokušavao sam ali nisam uspio... Pokušao sam ispostiti tih 60 dana uzastopno ali sam uspio samo 23 ili 24 dana. Moja majka se zabrinula za mene, za moje zdravlja jer ja još uvijek idem u školu (srednja škola), pa sam morao prekinuti napaštanje. A nemam dovoljno novca da bih nahranio 60 ljudi; još uvijek me roditelji izdržavaju (a i oni su u teškom materijalnom stanju)!

Šta sada da uradim, kako da postupim?

Unaprijed Vam se zahvaljujem!

Odgovor:

Sada Vam je dovoljno da se pokajete za grijeh koji ste počinili namjernim neopravdanim prekidom posta, a obavezu keffareta možete izvršiti kada budete mogli, odnosno kada Vam se finansijska situacija popravi. Allah nikoga ne zadužuje preko njegovih mogućnosti.

Post i prekid iz zaborava

Pitanje:

Kako treba postupiti kada čovjek zaposti (bilo to za ramazan ili ne), pa zaboravi i imadne odnos sa ženom/ili masturbira (ali pod uslovom da je zaboravio na post!)?

Odgovor:

Teško je zamisliti situaciju da neko spolno opći sa ženom ili čini nešto slično, a da cijelo vrijeme bude u zaboravu da posti. Zaborav obično kratko traje, pa je realno da osoba iz zaborava nešto pojede ili popije, ali da zaborav traje tako dugo da se obavi spomenuti čin, teško je zamisliti, mada nije nemoguće da se desi. Ako bi se desilo, post bi bio pokvaren, i trebalo bi nadoknaditi taj dan. Namjerno kvarenje ramazanskog posta spolnim odnosom obavezuje na keffaret (postiti šezdeset dana za taj dan) napaštanje tog dana.

Vrijeme napaštanja

Pitanje:

Selamun alejkum!

Imam da napostim dvadesetak dana. Razlog što nisam mogla positi je trudnoća. Najviše bih voljela da napostim sto brže mogu, najradije do sljedeceg ramazana. Sad studiram i majka sam dvoje male djece. Pokušavam da postim istovremeno, ali mi je naporno pripremati ispite i positi istovremeno. Da li ja moram napositi te dane do idućeg ramazana? Ili mogu tu napostiti nakon ramazana?

Odgovor:

Osoba koja je propustila postiti neke dana tokom ramazana dužna ih je napostiti do slijedećeg ramazana. Nešto više od tristo dana između dva ramazana je dovoljno dug period da se naposte propušteni dani. Ako to osoba ipak ne uradi, iz opravdanog ili neopravdanog razloga, napostit će te dane nakon ispoštenog novog ramazana uz teobu što to nije učinila na vrijeme.

Dilema oko napaštanja i nafilje posta

Pitanje:

Ovo pitanje je jedna sestra postavila na jednu internet stranicu, ali odgovor me zbunjuje, jer ovako nikad nisam ranije učila, tj. od muhalima i žena u mojoj porodici. Molim vas pojasnite mi da li je ovo ispravan odgovor, a ako nije, pojasnite mi kako da postupam.

Interesuje me post 6 dana ševala, da li je potrebno prvo napostiti propuštene dane koje je žena zbog hajza propustila pa onda postiti dane ševala ili može prvo postiti ševal, a zatim napostiti propušteno, jer žena doji bebu i to utiče na mlijeko a i hajz može da poremeti taj post i da se to sve oduži.

Odgovor:

Imaš mogućnost da 6 dana ševala postiš s jednim nijjetom zajedno sa danima obaveznog posta. Ako duga obaveznoga posta imadneš više onda namiri to kada budeš u prilici, ali nemoj bespotrebno odlagati taj post jer niko od nas ne zna kada će mu melek smrti doći, pa ga je bolje dočekati bez dugova. A Allah najbolje zna!

Postoji mišljenje da se tako može postupiti, ali nema dokaza da se za obavljanje farza može istovremeno dobiti nagrada kao da se

obavlja i nafilu i to samo na osnovu nijjeta, pa ono ostaje samo u sferi spekulacije.

Budući da vrijeme napaštanja propuštenih dana posta nije strogo fiksirano, tako da se može napostiti do slijedećeg ramazana, pa čak i poslije, ukoliko se iz nekih razloga ne bi moglo napostiti do slijedećeg ramazana, ostaje mogućnost da postite šest dana ševvala nafila, a nakon toga napostite, propuštene dane ramazana. A možete se opredijeliti i za drugu soluciju, tj. da prvo napostite propuštene dane ramazana, a potom postite šest dana ševvala, što je sigurnije, zato što je bolje prvo se riješiti obaveze i duga, a potom činiti ono što je dobrovoljnog karaktera.

U svakom slučaju, nijjetom trebate razdvojiti da li napaštate propuštene dane ramazana, ili postite šest dana ševvala dobrovoljnog posta.

O kupanju tokom posta

Pitanje:

Da li je dozvoljeno kupanje tijela što uključuje i pranje kose kada se posti?

Odgovor:

Dozvoljeno je kupanje tokom posta, uključujući i pranje kose. Ne znamo zbog čega bi kosa bila izuzeta. Nema razloga za to.

Raspored napaštanja

Pitanje:

Zbog predostrožnosti, u slučaju da se želi napostiti par dana poslije ramazana, da li je ispravno napostiti po jedan dan u sedmici par sedmica uzastopno?

Odgovor:

Raspored napaštanja je prepušten svakoj osobi ponaosob i okolnostima koje okružuju tu osobu. Dakle, nije precizirano da to mora biti uzastopno niti u kojim danima. Dozvoljeno je i onako kako ste Vi spomenuli.

Ispravnost posta u džunupluku

Pitanje:

Da li je post ispravan ako se prije isteka sehura desila potpuna ejakulacija, nenamjerno izazvana, tokom spavanja, a uzeo se gusul tek nakon iftara s tim da se naravno postilo cijeli dan? Je li potrebno taj dan napostiti?

Odgovor:

Taj post je ispravan i nije potrebno napostiti taj dan. Samo ne znamo kako ste klanjali namaze u stanju džunupluka. Ako niste bili u stanju okupati se, morali ste uzeti tejemum i klanjati s tejemumom.

Utemeljenje napaštanja i naklanjavanja

Pitanje:

Postoji li neki nedvosmisleni hadis da se moraju naklanjati i napostiti dani od kad si postao polno zreo a rođen od majke i babe muslimana, ako postoji molim vas citirajte?

Odgovor:

Propis o obaveznosti naklanjavanja namjerno propuštenih namaza naš mezheb je izveo na osnovu hadisa: "Ko prespava namaz ili ga zaboravi, neka ga klanja kada se sjeti!". Ako je obaveza naklanjati namaz koji se propusti iz zaborava, utoliko prije ga treba naklanjati kada se namjerno propusti. Propis o obaveznosti napaštanja izveden je na osnovu kur'anskog ajeta: "A ko od vas bude bolestan ili na putu, neka naposti isti broj drugih dana". Ako je obaveza napostiti propuštene dane zbog bolesti, putovanja i sl, onda je to pogotovo obaveza ako nema opravdanog razloga. Propisi se ne izvode samo na osnovu eksplicitnih značenja hadisa, već na osnovu različitih izvora i njihovih tumačenja, shodno metodologiji koju su ustanovili islamski pravnici. Malo je propisa koji su ustanovljeni eksplicitnim (izričitim značenjima Kur'ana i hadisa, većina ih je ustanovljena njihovim tumačenjem od strane fekiha. Ako se niste obrazovali za tu oblast, savjetujemo Vam da se oslonite na mezhebska tumačenja, a ne da pokušavate sami interpretirati islamske pravne izvore, jer je to veoma složen i kompliciran proces.

Visina fidje prema mjestu boravka

Pitanje:

Može li se iz Australije dati fidja ili kefaret u iznosu zemlje u koju šalješ ili mora biti u visini fidje koju je Mešihat Australije odredio?

Odgovor:

Iznos fidje se određuje prema mjestu gdje živite, tj. prema australijskom, a ne prema bosanskom standardu.

Nemogućnost posta zbog zdravlja

Pitanje:

Izašao sam iz nemarnosti prema islamu kad mi je bilo 19-20 godina. Jedan hadžija nam je u izbjeglištvu donosio neke knjizice o islamu pa sam počeo se interesovati, u tom je došao ramazan koji sam ispostio, ubrzo sam počeo i klanjati redovno tako da sam 8 ramazana ispostio i 25 dana 9. tog ramazana, kao i 2 i nešto mjeseca nafile.

Međutim, 2000. g. sam počeo imati zdravstvene probleme, prvo su doktori rekli da imam šizofreniju, a sad kažu da imam bipolarni poremećaj raspoloženja.

Istina je da mogu okolo posta koristiti tablete i ako se izuzme to što doktori kažu da treba 2,5 litre vode da trošim zbog litijuma koji koristim (recimo i to da izdržim da ne uzimam po danu), 4 zadnja ramazana nisam postio, 5 dana od petog i evo sad šesti ramazan nisam postio osim 1 ili 2 dana od tih zadnjih neispoštenih ramazana.

Moram priznati da sam uvijek teško podnosio post, a sada pogotovo. Pušač sam od svoje 17-te godine, dakle bio sam pušač i postio sam (naveče od vremena iftara pušio), međutim sada kako imam ovaj problem šta mi je činiti obzirom da sumnjam da zbog pušenja ne mogu postiti, ali neću biti siguran dok ne ozdravim i skinem se tableta.

Dakle, molim vas, recite mi ako ne mogu napostiti da li da platim fidju ili keffaret i ukoliko je keffaret je li jedan dovoljan za čitav ramazan?

Odgovor:

Ukoliko doista niste u mogućnosti napostiti propuštene dane ramazanskog posta (nemogućnost ostavljanja duhana nije opravdani razlog, a Bog zna najbolje ko nije u stanju postiti ili napostiti), onda ste dužni dati fidju, tj. za svaki propušteni dan jedna fidja u iznosu prosječne jednodnevne ishrane za jednog čovjeka, što odgovara iznosu jednog sadekatul-fitra u mjestu gdje živite.

Porijeklo imena ramazan

Pitanje:

Radim u školi i djeca me upitaše kako je ramazan dobio ime, zašto se tako zove? Imate li odgovor?

Odgovor:

Ramazan (arapski ramadan) je ime devetog mjeseca lunarnog kalendara, a prema jednima ime je dobio po tome što je prvi post nakon njegovog propisivanja bio u vrijeme velike žege (remda' znači velika žeга, vrelina), dok drugi smatraju da je mjesec dobio takvo ime zato što se u njemu spaljuju grijehovi (turemmedu fihi ez-zunub)

Post bez sehura

Pitanje:

Esselamu alejkum ve rahmetullah!

Pišem iz Švicarske. Zanima me oko posta. Radim na građevinu pa nekad se probudim na vrijeme za sehur, nekad nakon 10 min ili 30. Pa onda donosim samo nijet pa postim taj dan do iftara. Je li moj post je kabul kod Allaha ili trebam ga opet nadoknaditi?

Odgovor:

Vaš post je ispravan pod uvjetom da ništa ne konzumirate nakon isteka vremena sehura.

Džunupluk i zapaštanje

Pitanje:

Čovjek je općio sa ženom i dok je sehur čekao zaspao je i probudio se pola sata nakon završetka sehura. Ogasulio se, ali usta je oprao kao kod abdesta, jer post je bio počeo. Donio je nijet i zapostio taj dan, kakve su posljedice od toga posta? Neka vas Dragi Allah nagradi za odgovore.

Odgovor:

Post je ispravan budući da se taj čin desio prije isteka vremena sehura.

Kapi za nos, žvakaća guma i post

Pitanje:

Zanima me da li je dozvoljeno korištenje kapi za nos u toku posta? Isto tako zanima me da li su žvake dozvoljene ili ne u toku posta i zašto?

Odgovor:

Ukoliko kapi koje se ukapaju u nos prodiru u unutrašnjost tijela kvare post budući da je nos prirodni otvor kroz koji može ući tečnost u organizam. Ukoliko ne prodiru u unutrašnjost neće pokvariti post.

Žvakanje žvakaće gume tokom posta nije dozvoljeno i kvari post budući da sadrži materije koje se odvoje i unesu se u organizam. Također, daju utisak o nepostenju.

Primanje insulina tokom posta

Pitanje:

Obraćam se ponovo uz vezi šećera. Da li ja mogu primiti insulin kada postim? Momentalno dajem insulin prije zapaštanja.

Odgovor:

Primanje insulina putem injekcije kroz kožu ne kvari post i možete ga primiti tokom posta.

Posebna ramazanska nafile

Pitanje:

Esselamu alejkum!

Možete li mi reći da li ima neka posebna nafile namaz kaja se klanja u ramazanu te šta se sve uči na tom namazu kao i zikr koji je dobro učiti nakon tog namaza. Isto tako da li ima nafile koja se klanja za noć Kadr te šta se uči na tom namazu i zikr nakon toga namaza.

Odgovor:

Nema neke specijalne nafile koja se klanja tokom ramazana i za Lejletul-kadr. Uz ramazan i za Lejletul-kadr se klanja teravih namaz, a ko je u stanju dobro je da klanja i dodatni broj rekjata noćnog namaza koji se klanja poput teravih namaza. Obično se tokom noćnog namaza duže uči. Poslije svakog selama (može poslije dva, a može i poslije četiri rekjata) mogu se učiti prigodne dove za sebe, svoju porodicu i sve muslimane.

Za Lejletul-kadr dobro je učiti dovu koju je Poslanik a.s. preporučio hazreti Aiši: "Allahumme inneke 'afuvvun tuhibbul-'afve f'afu 'anni".

Post više keffareta

Pitanje:

Ako trebam postiti da bih izvršio keffaret, i to trebam raditi neki duži period, šta u tom slučaju da radim? Kada je keffaret u pitanju kaže se nahraniti 10 siromaha, obući ih ili postiti tri dana za jednu prekršenu zakletvu, moje pitanje je da li je post u ovome zadnji način, tj. da ako ne mogu ove dvije prve stvari, tek onda post, da li je to otkupljenje postom na nekom nižem stepenu

Odgovor:

U tom slučaju nema smetnje da spojite postove za više keffareta, makar se postilo dan za danom duži period.

U svakom slučaju možete sebi rasporediti kako Vam odgovara.

Post je alternativa, ukoliko osoba nije u mogućnosti izvršiti prethodno. Očigledno je da je u ovom slučaju prednost data socijalnom aspektu i korisnosti, u odnosu na čisto vjerski aspekt. U nekim drugim keffaretima prednost je data postu u odnosu na hranjenje siromaha, kao u slučaju keffareta za zihar.

Neprekidni post

Pitanje:

Odlučio sam postiti godinu i više dana bez prestanka, ako Bog da, da li je to islamski ispravno?

Odgovor:

Nije ispravno postiti neprekidno godinu dana. Najviše što se može u tom smislu jeste da se dan post, a dan ne posti, tzv. Davudov post.

Važnost vjere

Pitanje:

Ne znam odakle da počnem. Osjećam se grozno. Čak i uvom mjesecu ramazan u propuštam dnevne namaze, ovih dana ih čak nikako ne izvršavam. Postim, a uopće ne brinem o ponašanju i o obavezama.

Čak sam jedan dan propustila zato što su me strasti savladale. Ne znam šta da radim, osjećam veliki stid.

Znam da ne trebamo nikada gubiti nadu u Allahov oprost, ali stid me je i da molim za oprost. I prije sam propuštala namaze i odlučila sam da ću za ramazan tu naviku promjeniti, ali nešto neobjašnjivo u meni se odupire tome. Najgore od svega je što nisam sigurna da bi i poslije prestala sa činjenjem grijeha. Želim vratiti ramazan ispočetka, čekala sam ga kao posebnu priliku da se popravim i tražim oprost, a vidite sada?

Nevjerovatno, najradije bih da ne živim više. Osjećam se depresivno i vrlo loše. Ne znam ni zašto vam pišem, valjda se nadam nekom savjetu i pomoći.

Hvala!

Odgovor:

Svako psihičko stanje, posebno stanje depresije je specifično, ima svoje uzroke i načine liječenja, pa nismo sigurni da možemo dati adekvatan odgovor i savjet kako se nositi s tim stanjem u svakom

konkretnom slučaju. Ako je stanje depresije akutno i ako traje duže, trebate se obratiti odgovarajućem liječniku koji Vam može propisati odgovarajuću terapiju i lijek. Međutim, pretpostavljamo da je Vaše stanje potištenosti i nužnosti prolazno i kratkotrajno, a ono se, manje-više, dešava svakome. Niko nije imun na grješke, pa i takva stanja kakvo je trenutno Vaše. To će proći ako Bog da, ali se trebate potruditi da život gledate s vedrije strane, da smisao života ne svedete samo na relacije među ljudima, jer se u tom slučaju možete često dovesti u situaciju razočarenja. Allah dž. š. je jasno rekao da je ljude i džine stvorio radi toga da Njemu ibadet čine. To je osnovni cilj, a sve drugo su sredstva i stanja.

Dunjaluk je mjesto varljivog i ograničenog, a ne trajnog uživanja. Ovo drugo je rezervisano za Ahiret, a to može postići svako ko se potruži da stekne Božije zadovoljstvo. Za to je namaz neophodan. Nije slučajno da je propisan pet puta dnevno. Toliko je važan i potreban čovjeku da bi postigao potrebnu ravnotežu u svom životu. Zato ga ne propuštajte čak i onda kada osjećate da ne daje one rezultate i efekte koje očekujete. Treba strpljenja i ustrajnosti.

Iskušenja kroz koja svi prolazimo samo su stanja u kojima trebamo pokazati svoje duhovne vrijednosti, kvalitete, kapacitete i opredjeljenja. Život je pun takvih iskušenja, a nekima i sami doprinesemo ili ih uzrokuje. Dobro je što postite, makar i uz činjenje nekih grijehova. Naravno, da grijehovi umanjuju kvalitet i vrijednost posta, ali Allahova milost je bezgranična. Nadu u nju nikada ne smijemo izgubiti, jer nadu gube samo nevjernici.

Preporučujemo Vam da se ne osamljujete i izdvajate iz društva. Nadite sebi prikladno društvo koje će Vam biti od pomoći u prevazilaženju iskušenja i teškoća. Svijet nije bez dobra i dobrih osoba bez obzira kako rijetke bile. Uostalom, sve će biti i proći, a na Ahiret i polaganje računa valja doći spreman i sa dobrim djelima.

Svojoj duši moramo biti veći prijatelji od drugih. Zato je dobrodošao i radostan svaki dan u kojem možemo makar reći "Subhanallah" i tako zaraditi neki sevab. Neka Vam je Uzvišeni na

pomoći da prevaziđete Vaše stanje potištenosti depresije i da Vam se više ne ponavljaju. Iskrena predanost vjeri je u tome neophodna.

Insulin i post

Pitanje:

Ja imam šećernu bolest i primam insulin, momentalno postim svaki dan, i molim vas da odgovorite na pitanje da li je moj post valjan zbog primanje insulina?

Odgovor:

Primanje inzulina ne kvari post, tako da je Vaš post, ako Bog da, ispravan.

Namjerno kvarenje posta

Pitanje:

Ako je je tokom posta, usljed samozadovoljavanja, došlo do izljeva sjemena, da li se to računa namjerno kvarenje posta za koji treba postiti dva mjeseca uzastopno?

Odgovor:

Prema našem mezhebu, svako namjerno kvarenje posta povlači obavezu nadoknade tog dana i keffaret u vidu posta dva mjeseca uzastopno, budući da je oskrnavljena svetost posta. Prema mišljenju

ostalnih mezheba, keffaret je obavezan samo u slučaju kvarenja posta spolnim odnosom.

Post i kupanje u rijeci

Pitanje:

Da li je postaču dozvoljeno kupanje u rijeci tokom dana, ako za to nema potrebu? Da li se upošte smije rashlađivati, molim vas pojasnite mi malo, jer imam velike nedoumice u vezi ovoga?

Odgovor:

Kupanje u rijeci, bazenu i sl. tokom posta treba izbjegavati bez prijeke potrebe, budući da se postač na taj način izlaže izvjesnoj mogućnosti da mu voda prodrije u grlo i tako se omrsi, a na takvim mjestima je prisutna i razgolićenost pa je i to razlog da se to izbjegava.

Samo rashlađivanje kupanjem nije zabranjeno.

Iftar u restoranu s alkoholom

Pitanje:

Esselamu alejkum!

Interesuje me da li je haram jesti hranu u restoranu gdje se služi alkohol, a i iftariti sada u toku ramazana?

Hvala!

Odgovor:

Bolje bi bilo ne priređivati iftare u restoranima u kojima se služi alkoholno piće. Međutim, nema smetnje da se iftar priredi u odvojenoj prostoriji u kojoj se neće služiti alkoholno piće. U slučaju potrebe, nije haram ako bi se neko iftario u takvom restoranu, ako je hrana čista, a grijeh zbog ponude alkohola ide na račun vlasnika.

U svakom slučaju, prednost treba dati restoranima i radnjama u kojima se ne poslužuje alkohol.

Iftar u kući i van kuće

Pitanje:

Da li je davanje iftara, recimo na islamskoj pedagoškoj akademiji, primljen kao iftar koji se daje u kući?

Odgovor:

Da, to je iftar za koji slijedi nagrada kao i za onaj koji se priredi u kući.

Upotreba dezodoransa tokom posta

Pitanje:

Esselamu alejkum!

Da li kvari post dezodorans za tijelo koji se koristi protiv znojenja? Dezodoransi uglavnom sadrže neku vrstu industrijskog alkohola u sebi kao sastojka i kada se namiriše tijelo, taj se miris osjeti.

Odgovor:

Upotreba dezodoransa za tijelo ne kvari post.

Boravak u zadimljenom prostoru

Pitanje:

Prije par dana nakon ulaska u kancelariju na poslu gdje su svi pušači koji ne poste, poprilična količina dima od cigara me je okružila i vjerovatno sam nešto od tog dima udahnuo ili mi je ušlo u nos ili u usta protiv moje volje. Pokušao sam se malo izmaknuti ali bilo je toliko dima da nije bilo alternative.

Bojim se da mi je to pokvarilo post. Pričao sam s nekim prijateljima i dok neki kažu da mi post nije pokvaren, s obzirom da nisam pušač i da nisam imao alternativu, nego biti u toj kancelariji, drugi su mišljenja da je svejedno jer ako je i malo dima ušlo u nos ili u usta, taj dan je potrebno napostiti.

Malo je ipak teško se držati daleko od zapušениh prostora kad postite, jer kod nas se svugdje u kancelarijama puši, ali svejedno ne

znam je li to opravdanje pa bi volio čuti vaše i zvanično mišljenje da li je zbog ovoga potrebno napostiti taj dan?

Odgovor:

Vaš post je ispravan budući da niste namjerno i svjesno udisali duhanski dim, već se to desilo kao rezultat Vašeg boravka u zadimljenoj prostoriji. U takve prostorije ne treba ulaziti bez potrebe.

Post i težak fizički posao

Pitanje:

Želio bih znati da li mi je grijeh da ne postim kada radim. Ovo govorim iz razloga što mi je stvarno težak fizički posao koji sada trenutno radim, pa mislim da mi je potrebna i hrana a piće posebno kad se radi na ovome suncu po skoro cijeli dan.

Volio bih da postim ali također moram da radim. Znam da je i rad ibadet koji nam je također propisan i ostavljen u amanetu kao i bilo koji drugi propis, ali sad sam stvarno u nedoumici pa bih volio da mi također date odgovor na ovo pitanje?

Odgovor:

Ako je riječ o teškom fizičkom poslu tako da ne možete zbog rada izdržati glad i žeđ, a ni godišnji odmor dobiti tokom ramazana, ili neki lakši posao naći, možete mrsiti i napostiti propuštene dane. Vi znate Vašu situaciju, a zna i Allah, mi je ne znamo, pa se prema navedenom ravnajte.

Post i bijelo pranje

Pitanje:

Selamun alejkum!

Da li pojavljivanje zućkastog ili smeđeg sekreta prije menstruacije, mada se to ponekad pojavi i prije na par dana menstruacije, kvari post? Da li je dozvoljeno klanjati, čitati prevod Kura'na pošto smo u mjesecu ramazanu?

Odgovor:

To ne kvari post, ako se pojavi u periodu između dva mjesečna pranja. Za svaki namaski vakat treba oprati mjesto pojave tečnosti i abdestiti se za svaki namaski vakat. Ako se može klanjati, može se i Kur'an učiti u takvom stanju. Tu je riječ o tzv. istihazi (bijelom pranju) koje ima tretman uzura.

Kvari li ljubljenje post

Pitanje:

Da li se post kvari ljubljenjem, bez erekcije i bez ejakulacije?

Selam iz Tuzle!

Odgovor:

Ljubljenje supruge bez erekcije i ejakulacije, tokom posta, ne kvari post, ali ga treba izbjegavati, jer se može lahko oteti kontroli.

Iscjeđivanje limuna u kosu i post

Pitanje:

Imam običaj da u kosu umjesto raznih kozmetičkih preparata stavljam limun tako što iscjedim svjež sok limuna i direktno stavim u kosu. Da li to možda kvari post?

Odgovor:

Iscjeđivanje limuna u kosu ne kvari post.

Kvari li ogovaranje i pogled post

Pitanje:

1. Da li ne čuvanje od ogovaranja, nepotrebne priče ili pogleda (strastvenog ili nehotećnog) u žensku osobu, izazovno obučenu na ulici ili tv-u kvari post ili nosi samo grijeh?

2. Da li nehotećno/nenamjerno udisanje duhanskog dima kvari post postača? Ako se postač nađe u blizini nekog ko je zapalio cigaretu i osjeti (namiriše) dim cigarete.

Odgovor:

1. Ogovaranje, beskorisna, svakojaka priča, gledanje u žene.... ne kvari post, ali umanjuje njegovu vrijednost i povlači za sobom grijeh. Te stvari su zabranjene i mimo ramazana, a posebno tokom posta.

2. Nehotećno udisanje duhanskog dima ne kvari post.

Vrijeme ezana nakon imsaka

Pitanje:

Htjela bih pitati, hodža uči sabah 5 minuta nakon imsaka, da li može da se klanja sabah tada?

Odgovor:

Vrijeme imsaka je vrijeme zore i nastupa vremena sabahskog namaza, pa se u spomenuto vrijeme može klanjati sabah.

Pojava tekućine i post

Pitanje:

U toku posta pojavila mi se predsjemena tekućina iz polnog organa. Vrlo malo. Nisam imao dodira sa ženama i ništa, samo se od sebe pojavila. Da li da prekinem post za danas, ne znam ni sam, i ako prekinem onda ga trebam napostiti ili je post ispravan i ako nastavim postiti?

Odgovor:

Post je u navedenom slučaju ispravan i trebate nastaviti postiti, jer niste svjesno prouzročili pojavu sjemena.

Roditeljima objasniti post

Pitanje:

Počeo sam postiti u ramazanu i roditelji mi to ne vole, kažu da ću postati bolestan i ja sam im odgovorio da je post fardi ajn, ali oni pitaju ko to kaže? I kad sam im odgovorio da Bog to kaže u Kur'anu i oni su se počeli smijati. Kažu da sam zalutao i da mi nije zdravo postiti. Šta trebam da im odgovorim?

Odgovor:

S roditeljima se treba lijepo ophoditi pa i kada se ne slažu s nama i našim opredjeljima. Recite im da je to Vaš izbor, da imate svoj put s kojega nećete skrenuti, a da bi bilo dobro da i oni krenu putem vjere. Allah upućuje na pravi put koga hoće.

Nadat se je da će se smilovati i Vašim roditeljima, kao što se smilovao i Vama i uputio Vas na pravi put. Post je koristan, a ne štetan po ljudsko zdravlje. Mnogo odraslih i omladine posti, pa nisu postali bolesni, a koliko je bolesnih među onima koji nisu nikada postili. O tome se ne mogu donositi generalni sudovi. Ko se razboli nije dužan postiti sve dok ne ozdravi.

Tečnost za ispiranje usta

Pitanje:

Nedavno smo ja i jedan moj brat uzeli antibakterijsku tečnost za ispiranje usta. Da li je takvu tečnost zabranjeno koristiti tokom posta. Napominjem da ne dolazi do grla, jer ne bi ni trebala pošto ispira samo usnu šupljinu. Ono što nas najviše zabrinjava je svježina koja se u

ustima miješa sa pljuvačkom. Da li je sve ovo u suprotnosti sa hadisom u kojem se navode vrline postačevog zadaha i da li smo se omrsili?

Odgovor:

Ispiranje usta antibakterijskom tečnošću ne kvari post, ali treba paziti da ne dospije u grlo. U tom slučaju bi post bio pokvaren.

Pitanja o postu

Pitanje:

1. Da li se tokom posta smiju prati zubi kaladontom?

2. Da li je grijeh, haram ili šta već, tokom Ramazana ići na put koji nije neophodan s tim da se naposte dani poslije ramazana? Ako je uredu ići na put tokom ramazana, na koji način i kada se trebaju napostiti dani, odmah poslije Bajrama ili bilo kad do sljedećeg ramazana?

3. Da li nemoralne misli nenamjerno izazvane, pa i više puta na dan, tokom posta, kvare post?

4. Da li se smije nanositi parfem na tijelo tokom posta?

5. Da li se smije tokom ramazana između iftara i sehura upuštati u seksualne odnose, samozadovoljavanje, itd?

6. Šta uraditi ako kolege na poslu koji ne poste tokom dana konzumiraju hranu jakih mirisa? Da li to može pokvariti post, ako nenamjerno mirišemo tu hranu?

7. Da li sitne laži, odnosno negovorenje pune istine, na poslu ili u svakodnevnoj komunikaciji sa ljudima, kolegama, u poslovnom kontaktu, tokom posta, kvari post? Radi se o sitnim lažima koje nemaju za cilj nekoga ogovarati ili povrijediti već izbjeci određene situacije?

(Npr. Reći poslovnom kolegi da ne možete nešto uraditi jer nemate vremena, iako imate vremena, ali imate nekog svog prečeg posla koji želite završiti, a da o tome ne zelite govoriti i slične stvari)?

Odgovor:

1. Tokom posta zubi se mogu prati pastom za zube.
2. Grijech je kretati na put tokom ramazana bez potrebe, posebno s namjerom da se izbjegne obaveza posta. Ako osoba putuje zbog neke potrebe, propuštene dane tokom putovanje treba napostiti do slijedećeg ramazana, ali je bolje učiniti to čim prije, kako bi se obaveza što prije izvršila.
3. Nemoralne misli koje neplanirano dođu čovjeku tokom posta ne kvare post. Ako osoba svjesno o tome razmišlja, ni tada post neće biti pokvaren, ali je njegova vrijednost bitno umanjena.
4. Korištenje parfema ne kvari post.
5. Između iftara i sehura dozvoljeni su intimni odnosi supružnika.
6. Udisanje mirisa hrane ne kvari post.
7. To ne kvari post, ali mu može umanjiti vrijednost.

Čajevi protiv žeđi

Pitanje:

Esselamu alejkum!

Da li je dozvoljeno konzumirati čajevе čiji je efekat sprečavanje ili umanjivanje žeđi tokom posta? Hvala!

Odgovor:

Da, to je dozvoljeno, ali tokom noći i na sehuru, a ne po danu.

Trajna nesposobnost za post**Pitanje:**

Moja majka je godinama šećeraš, sad uzima inzulin, ima problema sa srcem, tlakom, masnoćom i još puno toga.

Stara je 72 godine i pita da li ona može da plati, i ako može kome je najbolje platiti ili nahraniti?

Odgovor:

Ukoliko je trajno nesposobna za post, treba izvršiti fidju za svaki dan posta, tj. nahraniti po jednog siromaha. Može izvršiti uplatu za potrebe siromašnih đaka u nekoj od medresa u Bosni i Hercegovini.

Izljev sjemena i post**Pitanje:**

Kako postupiti kada u toku ramazana, dođe do spontanog, ne izazvanog izljeva sjemena, a već se zapostilo. Je li time post pokvaren? Je li se treba gusul uzeti odmah ili sačekati do poslije iftara?

Odgovor:

Ukoliko nije namjerno izazvano, neće pokvariti post, a okupati se treba čim prije, ne čekajući iftar.

Napaštanje

Pitanje:

Od prošlog ramazana dugujen da napostim 4 dana. Pošto sam trudna i neću moć napostiti ta 4 dana, volila bih da znam koliko siromaha treba da nahranim ili trebam li nešto drugo da uradim?

I gdje mogu da pošaljem pare ako trebam da nahranim siromahe, živim u Danskoj i ovdje koliko ja znam nema tako toga.

Odgovor:

Propuštene dana obaveznog posta trebate napostiti kada to budete u stanju, makar i nakon poroda i dojenja djeteta. Ako biste bili trajno spriječeni da postite tada ste dužni za svaki propušteni dan nahraniti po jednog siromaha. O načinu izvršenja fidje možete se konsultirati s Vašim mjesnim imamom.

Intimni odnosi u ramazanu

Pitanje:

Poštovani i uvaženi profesore, najprije Vam želim uputiti iskrene čestitke u povodu nastupajućih mubarek ramazanskih praznika sa željom da ih dočekate i provedete u lijepom zdravlju i svemu što čovjeka čini sretnim.

Jedno kratko pitanje koje želim pismeno prenijeti onoma koji to ne zanaju: da li je dozvoljen intimni odnos bračnih drugova u toku ramazana i kada?

Selam, Nusret!

Odgovor:

Zahvaljujemo Vam na čestitkama i lijepim željama povodom nastupajućeg mubarek mjeseca ramazana. Vama i Vašoj porodici, kao i svim muslimanima čestitamo nastupajući mubarek mjesec sa dovom Uzvišenom da primi naše ibadete.

Dozvoljen je intimni odnos između supružnika tokom mjeseca ramazana nakon zalaska sunca pa sve do zore, drugim riječima kazano, između iftara i sehura.

Post trudnice

Pitanje:

Esselamu alejkum ve rahmetullahi!

Bismillahir-Rahmanir-Rahim. Poštovani fetva-i-emin-u, molim da mi pojasnite, da li su trudnice obavezne postiti mjesec ramazan? Esselamu alejkum ve rahmetullahi!

Odgovor:

Trudnica koja se boji za svoje i zdravlje ploda kojeg nosi nije obavezna postiti za vrijeme trudnoće, ali je obavezna napostiti propuštene dane kada to bude u stanju.

Post na putovanju

Pitanje:

Esselamu alejkum!

Imam par pitanja oko posta tokom putovanja. Poslom trebam na put u inostranstvo tokom ramazana. Zanima me je li bolje da ne postim, vec napostim naknadno, ili da postim ako mi putovanje ne stvara teškoće i osjetim da mogu da postim. Ako zapostim u Sarajevu i otputujem tokom dana, trebam li se taj dan iftariti po sarajevskoj vaktiji ili u vrijeme kad je akšam u zemlji i gradu u koji do akšama stignem? Ramazan Mubarek Olsun!

Selam, Haris

Odgovor:

Ako Vam post tokom putovanja ne predstavlja veću poteškoću, bolje je da postite, ali je dozvoljeno da prekinete post ako malaksate. Poslije ramazana dužni ste napostiti propuštene dane posta.

Ukoliko postite tokom putovanja, iftarit ćete prema vaktiji mjesta u kojem Vas zatekne akšam.

Granica intime tokom posta

Pitanje:

Esselamu alejkum!

Znam da post podrazumijeva suzdržavanje od seksualnog uživanja, ali me interesuje je li to znači da su ostale intimnosti dozvoljene? Da li je Poslanik s.aw.s. ljubio svoje žene dok je postio?

Hvala i neka vas Allah nagradi! Ramazan mubarek olsun!

Odgovor:

Za vrijeme posta treba izbjegavati svaku vrstu intimnosti, jer može lahko dovesti do gubitka kontrole i činjenja velikog grijeha - kvarenja posta intimnim odnosom. Bolje je ne igrati se u blizini vatre.

Injekcija i post

Pitanje

Interesuje me da li kvari post injekcija koju moram da primam za razrijeđivanje krvi.

Puno selama iz Švicarske i želim vam ramazan šerif mubarek olsun, da ga ispostite u zdravlju i veselju.

Odgovor:

Ukoliko se radi o običoj injekciji, post neće biti pokvaren. Sporna je jedino injekcija kojom se unosi hrana u tijelo (infuzija). Ramazan šerif mubarek olsun!

Raniji sehur i kasniji sabah

Pitanje:

Esselamu alejkum!

Imam jedno pitanje koje se odnosi više na organizaciju vremena jednog postača. Da li onaj postač koji se probudi, npr. sat vremena prije zore nakon što sehuri i zaposti ramazanski post može ponovo leći i probuditi se da klanja sabah-namaz bez obzira kolika razlika vremena između lijeganja i buđenja bila? Hoće li ovakav postupak utjecati na nijjet posta ili ispravnost nečega drugog?

Odgovor:

Takav postupak neće uticati na nijjet posta niti na bilo šta drugo u vezi posta, pa prema tome nema ničeg spornog u navedenom postupku, osim što je u suprotnosti sa sunnetom, budući da je sunnet činiti sehur do pred samu zoru.

Klanja li se sabah odmah po sehur u?

Pitanje:

Esselamu alejkum!

Da li se sabah može klanjati odmah poslije ezana na sehur u toku ramazana, ili treba pričekati neko vrijeme? Ako treba, koliko?

Odgovor:

Dozvoljeno je sabah klanjati odmah po ulasku namaskog vakta, tj. nakon ezana na sehur u ramazanu. Nije nužno pričekati neko

vrijeme, ali ne bi smetalo da se pričekava neko vrijeme. To je pitanje izbora samoga klanjača. Ako se radi o džematu, treba pričekati neko vrijeme poslije ezana kako bi se omogućilo džematlijama da prispiju na namaz.

Post i provjera šećer kod dijabetičara

Pitanje:

Esselamu alejkum uvaženi profesore!

Interesuje me da li će post biti pokvaren ukoliko osoba koja je dijabetičar u toku dana provjeri stanje šećera u krvi (ubodom u prst), dakle da li količina krvi koja se pojavi iz prsta u datom momentu može biti uzrokom da post bude pokvaren?

Esselamu alejkum!

Odgovor:

Takav postupak ne kvari post.

Polucija i post

Pitanje:

Selamun alejkum!

Interesuje me da li je post pokvaren kada u toku dana legnemo spavati i desi se izbacivanje sjemena u snu?

Hvala!

Odgovor:

Polucija u snu ne kvari post.

Iftar u različitim vremenskim zonama**Pitanje:**

Esselamu alejkum!

Interesuje me status postača koji, naprimjer, zaposti u Beču i u toku dana stigne u Bosnu, po kojem vremenu će se omrsiti, austrijskom ili bosanskom, mislim koje iftarsko vrijeme da prati?

Mahsuz selam!

Odgovor:

U spomenutom slučaju postač će iftariti po bosanskom vremenu, odnosno prema takvimu mjesta u kojemu se trenutno nalazi u vrijeme zalaska sunca.

Menstruacija i prekid posta**Pitanje:**

Esselamu alejkum!

Zamolila bih da mi odgovorite na pitanje: - Kako će postupiti žena koja u toku posta dobije menstruaciju? Da li će se odmah omrsiti,

ili će "iz poštovanja prema postu" nastaviti da "gladuje" do akšama, i taj dan, svakako, napostiti?

Odgovor:

Žena koja dobije menstruaciju tokom posta, prekinut će post i nema potrebe da nastavi sa gladovanjem do kraja dana. Taj dan joj se ne broji da je postila i dužna je napostiti ga.

Određivanje početka posta i Bajrama

Pitanje:

Esselamu alejkum!

Živim u Austriji i svake godine susrećem se sa istim problemom. Kada je početak posta i kada je Bajram? U Austriji žive muslimani sa svih strana svijeta i iz tog razloga imamo različite datume početka i kraja ramazana.

Postoje grupe koje slijede:

- kalendar tj. unaprijed određeni datum početka i kraja posta,
- svoju zemlju odakle su došli,
- viđenje mladog Mjeseca optičkim spravama,
- viđenje mladog Mjeseca golim okom,
- lokalno viđenje mladog Mjeseca golim okom,
- kompjuterske programe (npr. Starry Night, Moon Calculator dr. Monzur Ahmed) koji 100% sigurno pokazuju da li se uopšte može vidjeti mladi Mjesec ili dali se može vidjeti mladi Mjesec iz nekog dijela svijeta.

Ja bih vas zamolio da mi odgovorite šta slijediti i šta bi bilo ispravno slijediti od gore navedenog?

Da vas Allah nagradi za vas trud!

Odgovor:

Muslimani Bošnjaci u Austriji slijede takvim Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini. Prema tome, svi naši džemati u Austriji trebaju se ravnati prema ovom takvimu.

Korištenje labela u postu

Pitanje:

Esselamu alejkum!

Da li je u toku posta dozvoljeno koristiti labelo, odnosno ženama karmin (mislim da se i jedno i drugo "poliže")?

Odgovor:

Nema smetnje da se tokom posta koristi labelo krema za mazanje ispucalih i suhих usana. Ta krema ostaje na površini kože i ne kvvari post.

Bludni pogledi i post

Pitanje:

Pregledao sam jednu web stranicu, i na njoj sam vidio jednu reklamu bludnog sadržaja na koju sam (vjerovatno svjesno) kliknuo iako znam da je takvo nešto zabranjeno gledati. Na linku sam vidio mnogo bludnih slika što je izazvalo veliku uzbudjenje i nagnalo me na samozadovoljavanje. Znam da sam počinio grijeh, pogotovo sad jer je Ramazan i to me strašno sekira i savjest me užasno peče, ne znam šta da učinim. Sad ću se ogusuliti. Halalite ako je ovako otvoreno ali ne znam kako da se iskupim za taj grijeh, kajem se užasno i sad mi se plalče zbog toga.

Odgovor:

Naravno, zbog počinjenog grijeha dužni ste se pokajati i oprost od Allaha zatražiti. Taj dan posta morate napostiti, jer ste ga pokvarili tim činom.

Postać i rad sa haramom

Pitanje:

Esselamu alejkum!

Da li je postaču u vrijeme posta haram nuditi ili posluživati hranom i pićem onog koji mrsi, a taj nema smetnje da ne posti.

Odgovor:

Nije zabranjeno da postač posluži hranom i pićem osobu koja ne posti iz opravdanog razloga, kao npr. radnici u restoranu u bolnicama i sličnim ustanovama koji serviraju hranu bolesnicima, ili pripremanje hrane bolesniku u kući, putniku, i drugim osobama koje iz opravdanih razloga ne poste.

Epilepsije i post

Pitanje:

Pitanje glasi da li je osoba koja je bolesna od epilepsije dužna postiti i ustajati na sabah. Napominjem da sam musliman već 10 god. a sad mi je 27, poznajem propise ali ja svejedno postim iako mi ljekar to ne preporučuje, a takodjer ustajem na sabah iako ljekar nikako ne preporučuje i kaže da ne smijem, jer je kod ove bolesti najvažnije ne prekidati san. Ističem i to da je ljekar musliman, ime mu je Muhamed Gavranović i radi u bolnici Koševo.

Molim vas da riješite moju dilemu. Zasad nemam problema ali se bojim da mi se nešto ne desi jer svaki moment se može desiti da padnem negdje na ulici. Ako trebate još podataka rado ću vam ih pružiti.

Vesselamu alejkum!

Odgovor:

Ima različitih vrsta bolesti, uključujući i epilepsiju. Ima težih oblika, blažih oblika epilepsije, nekima post ne smeta, nekima možda smeta u smislu pogoršanja stanja, povećanog rizika od iznenadnog napada i sl. To ljekari koji liječe ovu vrstu bolesti znaju, a i Vi iz vlastitog iskustva znate kakve posljedice na Vaše stanje ostavlja post.

Zato o stanju Vaše bolesti i Vaše sposobnosti da postite razgovarajte sa ljekarom muslimanom, koji zna za važnost posta kod muslimana, i uvažite njegove preporuke.

Epilepsija nije bolest koja stalno traje, već se javlja periodično, pa ne možemo dati generalan sud da osobe kojima se javljaju napadi epilepsije ne poste. Svaki slučaj je zaseban i tako ga treba tretirati. Uzmite u obzir Vaše iskustvo sa postom i stav Vašeg ljekara, pa na osnovu toga procijenite. Možda, eventualno probate napostiti u onim danima kada ste kod kuće, na godišnjem odmoru, kada se ne morate mnogo kretati van i sl. Ako ste trajno nesposobni za post, ostaje obaveza davanja fidje - otkupa, za svaki dan propuštenog posta nahraniti po jednog siromaha (otprilike iznos jednih vitara, tj. 5, 10 ili 20 KM po danu, ovisno o imovnom stanju obaveznika).

Oprost u ramazanu

Pitanje:

Selam svima! Neki dan sam na času vjeronauke čuo, da onaj ko isposti cijeli ramazan da su mu oprošteni svi grijesi. Da li je to istina? Naime ramazan je podjeljen u 3 dijela i tri kategorije za oprost, pa me zanima nešto više o tome i u kojoj suri mogu naći nešto o tome?

Unaprijed hvala!

Odgovor:

O postu i mjesecu ramazanu govori se u suri El-Bekare (183.-187. ajet). O opraštanju grijeha za ispošteni ramazan govori se u hadisu, ali je to vezano za određeni kvalitet posta. U hadisu se navodi jedno ograničenje: "imanen ve ihtisaben", Što znači: Ko isposti ramazan sa istinskim imanom i nadom u Allahovu nagradu bit će mu oprošteni

grijesi. Međutim, to opet ne znači da će svakom bezuslovno biti oprošteni svi grijesi.

Kome će i koji grijesi biti oprošteni to samo Allah zna. Mi se samo možemo nadati tom oprost, ali ne možemo garantovati da će se to doista i desiti.

Allah najbolje zna kvalitet našega posta, pa će On dati o tome konačan sud.

Javno mršenje

Pitanje:

Esselamu alejkum!

Budući da je od Ramazana više i od šest mjeseci, moj prijatelj još i dan-danas debatuje sa svojom hanumom, budućom, ako Bog da, ženom.

Za vrijeme mjeseca Ramazana djevojka mu nije mogla postiti zbog zdravstvenih problema, menstruacije, pa je s prijateljicom koja je imala isti problem izašla u grad i pila kafu.

Kakav je stav islama u ovom slučaju?

Odgovor:

Tokom menstruacije ženi je zabranjeno postiti i klanjati. Propuštene namaze neće naklanjati, a propuštene dane posta dužna je napostiti. Dakle, ta djevojka nije prekršila vjersku odredbu o postu, ali je prekršila islamski kodeks ponašanja tokom ramazana. Naime, ne priliči muslimanima i muslimankama, koji ne poste iz opravdanog ili neopravdanog razloga, da javno mrse i pokazuju da ne poste. Na taj način mogu druge muslimane dovesti u zabludu i doprinose općem utisku o masovnom kršenju propisa o postu tokom mjeseca ramazana.

Međutim, nema potrebe o tome voditi rasprave, dovoljno je samo ukazati osobi da javni odlazak u restorane, kafe-slastičarne i sl., i javno pokazivanje da se ne posti, makar to bilo i iz opravdanog razloga, nije u duhu islamskog kodeksa ponašanja. Osoba koja drži do tog kodeksa prihvatit će taj rezon.